

گزارش «وقایع اسرائیلیه» از استقرار آمریکایی‌ها در کریات گات سرزمین‌های اشغالی برای مدیریت نوار غزه

آینده غزه را اینجا می‌نویسند

فاطمه موسوی کریمی

چند روزی است که در ۴۰ کیلومتری نوار غزه، در کریات گات، شهری که تا همین اواخر بیشتر به عنوان قطب صنعتی و تکنولوژیک اسرائیل شناخته می‌شد و به‌ویژه به خاطر کارخانه بزرگ اینتل و موقعیت راهبردی‌اش محل استقرار صنایع دفاعی بود، اتفاقی تازه در جریان است. نیروهای بین‌المللی، به رهبری آمریکا، در این شهر مستقر شده‌اند تا بر اجرای آتش بس غزه و پیشبرد گام‌های توافق صلح نظارت کنند؛ تغییری که کریات گات آرام و حاشیه‌نشین راناکهان به مرکز توجه ژئوپلیتیک منطقه بدل کرده است.

فرماندهی سه‌لایه آمریکا

مرکز هماهنگی مدنی - نظامی (CMCC) که چند روز پیش رسماً آغاز به کار کرد، قرار است محل فرماندهی طرحی باشد که دولت آمریکا آن را «ماموریت تاریخی» برای تثبیت آینده غزه می‌نامد. این مرکز در یک ساختمان بازسازی شده قرار دارد و بیش از ۲۰۰ نیروی آمریکایی همراه با افسران و کارکنانی از کشورهای بریتانیا، آلمان، کانادا، دانمارک، یونان، فرانسه، استرالیا، اردن و امارات در آن مستقر شده‌اند. یک افسر اسرائیلی به طنز گفته بود: «اینجا نصف ارتش‌های دنیا جمع شده‌اند.» با این حال، تنها یک پرچم در مرتفع‌ترین موقعیت برافراشته شده است: پرچم ایالات متحده.

سنتکام اعلام کرده است که این مرکز را در ۱۷ اکتبر رسماً تأسیس کرده؛ پنج روز پس از امضای طرح پایان جنگ. مسئولیت عالی مرکز برعهده در یادار برد کوپر، فرمانده ستاد فرماندهی مرکزی آمریکا است. به گفته کوپر هدف این مرکز، نظارت لحظه‌ای بر اجرای آتش بس، هماهنگی ورود کمک‌های بشردوستانه و آماده‌سازی برای انتقال تدریجی امر غزه به مدیریت غیرنظامی است.

در سطح اجرایی نظامی، هدایت عملیات روزانه مرکز با ژنرال پاتریک فرانک است؛ فرمانده ارتش آمریکا در منطقه که مسئول هماهنگی نیروهای زمینی آمریکا در سراسر حوزه مسئولیت سنتکام است. او در کریات گات مدیریت مستقیم تیم‌های اطلاعاتی، لجستیکی، امنیتی و مهندسی را به عهده دارد.

بخش غیرنظامی و مدنی مرکز نیز به استیون فیگین سپرده شده؛ دیپلماتی ارشد که پیش‌تر سفیر آمریکا در یمن بود. او مسئول تعامل با سازمان‌های امدادی، برنامه‌ریزی کمک‌های بشردوستانه و طراحی ساختار اداری جدید غزه است.

در سطح سیاسی و طراحی ساختار آینده غزه، نقش مستقیم با دو چهره کلیدی دولت ترامپ است؛ جرد کوشر، معمار اصلی «طرح صلح ترامپ» و طرح چهارچوب انتقال قدرت در غزه و استیو ویتکاف، فرستاده ویژه آمریکا که مسئول پیشبرد مذاکرات با حماس و میانجی‌ها و همچنین نظارت بر پیاده‌سازی بند‌های توافق است.

به این ترتیب، مرکز کریات گات عملاً با سه لایه فرماندهی اداره می‌شود:

فرماندهی نظامی توسط سنتکام، اجرای لجستیکی توسط ارتش آمریکا و هماهنگی سیاسی - انسانی توسط وزارت خارجه آمریکا؛ مدلی که نشان می‌دهد واشنگتن می‌خواهد نقش مسلط و تعیین‌کننده‌ای در آینده غزه داشته باشد.

اندونزی روی میز

آمریکا و متحدانش در تلاشند یک نیروی بین‌المللی موسوم به «نیروی تثبیت‌کننده» تشکیل دهند که مسئولیت امنیت، کمک‌رسانی و نظارت بر خلع سلاح را در غزه بر عهده بگیرد. با این حال، نه ایالات متحده و نه بریتانیا حاضر به اعزام نیروهای خود به داخل غزه نیستند. مقام‌های

دو کشور تأکید کرده‌اند که وظیفه این ماموریت صرفاً «هماهنگی، فرماندهی و پشتیبانی» است، نه «حضور مستقیم در میدان درگیری». در این میان، برخی کشورها که احتمال مشارکتشان مطرح شده مانند ترکیه و قطر، به‌طور قاطع از سوی اسرائیل رد می‌شوند. از نگاه تل‌آویو این دو کشور در سال‌های گذشته روابط نزدیکی با حماس داشته‌اند و چه در حوزه مالی و چه در حوزه سیاسی و رسانه‌ای از این گروه حمایت کرده‌اند. اسرائیل می‌گوید حضور آن‌ها در ساختار امنیتی جدید غزه، عملاً به معنای ایجاد نفوذ حماس در پوشش نیروهای بین‌المللی خواهد بود و می‌تواند خلع سلاح واقعی این گروه را با چالش روبه‌رو کند.

برعکس، اندونزی به عنوان گزینه‌ای «قابل بررسی» مطرح شده است؛ کشوری با بزرگ‌ترین جمعیت مسلمان جهان که حضورش می‌تواند به طرح آمریکا مشروعیت جهانی و به‌ویژه مشروعیت در جهان اسلام بدهد. با این حال، اندونزی روابط رسمی با اسرائیل ندارد و تل‌آویو نسبت به حضور کشورهایی که با آن رابطه دیپلماتیک برقرار نکرده‌اند نیز محتاط است؛ زیرا بیم آن می‌رود که چنین مشارکتی به محدود شدن اختیارات میدانی ارتش اسرائیل یا تضعیف جایگاه آن در فرایند امنیتی منجر شود.

آتش بس بر لبه تیغ

در همین حال، حضور پیاپی مقامات آمریکایی در اسرائیل، از جمله رویو و ونس، در رسانه‌های عبری با عنوان «بی‌بی‌سی تینگ» توصیف شده است؛ کنایه از اینکه واشنگتن شبیه «مرقاب» تنابیه‌ها عمل می‌کند و نه شریک برابر در تصمیم‌گیری. این دیدگاه بازتاب نگرانی‌ها در تل‌آویو درباره کاهش آزادی عمل اسرائیل و افزایش نقش آمریکا در تعیین مسیر جنگ و صلح است.

براساس توافق، مبادله اسرا انجام شد و ۲۰ گروگان زنده آزاد شدند، اما پیکر ۱۳ گروگان همچنان در دست حماس است و اسرائیل می‌گوید از آن‌ها به عنوان اهرم فشار استفاده می‌شود. همزمان، ارزیابی جدید ارتش اسرائیل نشان می‌دهد که حماس همچنان حدود ۲۰ هزار نیروی مسلح در ساختار خود دارد؛ هرچند بخش قابل توجهی آموزش ندیده و از کیفیت رزمی پایین‌تری برخوردارند.

باوجود ضربات گسترده ارتش اسرائیل، شبکه نظامی حماس هنوز از بین نرفته و همچنان قادر است از طریق جنگ چریکی

و تونل‌های زیرزمینی، حملاتی مقطعی انجام دهد. به گفته ارتش، تنها ۲۵ درصد از شبکه تونل‌های حماس نابود شده و بخش‌های زیادی از تونل‌هایی که برای تحرک نیروها و انتقال تجهیزات به کار می‌رود همچنان فعال است. علاوه بر این، صداهای راکت کوتاه‌برد نیز در اختیار این گروه باقی مانده که می‌تواند تهدیدی برای جنوب اسرائیل باشد. اسرائیل تأکید دارد نابودی کامل شبکه تونلی و توان رزمی حماس، پیش‌شرط واقعی موفقیت هر طرح سیاسی است و بدون آن، آتش بس چیزی جز تأخیر جنگ بعدی نخواهد بود.

در روزهای اخیر چندین درگیری در نقاط مختلف نوار غزه رخ داده و اسرائیل به این موارد با حملات هوایی و توپخانه‌ای پاسخ داده است؛ اما آمریکا هشدار می‌دهد که هرگونه پاسخ «بیش از حد»، ریسک فروپاشی آتش بس را بالا می‌برد؛ اما اختلاف اصلی دقیقاً در همین جاست: اسرائیل و آمریکا با دو برداشت کاملاً متفاوت به آتش بس نگاه می‌کنند. از نگاه واشنگتن جنگ باید همین‌جا متوقف شود تا روند سیاسی و بازسازی آغاز شود. آمریکا معتقد است نباید اجازه داد جنگ دوباره شعله‌ور شود، زیرا مسیر «صلح ترامپ» به خطر می‌افتد.

سایه جنگ بالای سرشهر

اما در تل‌آویو نگاه متفاوت است. اسرائیل جنگ را هنوز پایان یافته نمی‌داند و باور دارد تا زمانی که شبکه نظامی و تونلی حماس نابود نشود، تهدید پیرجاست. مقامات امنیتی در اسرائیل نگرانند که حضور نظامی آمریکا در کریات گات و نظارت لحظه‌به‌لحظه واشنگتن بر تحولات غزه، عملاً آزادی عمل ارتش اسرائیل را محدود کند. یک مقام ارشد اسرائیلی در گفت‌وگویی خصوصی گفته است «موتور آمریکا با نهایت توان در حال کار است؛ آن‌ها متوقف نمی‌شوند».

در خود کریات گات حضور صدها نیروی نظامی خارجی چهره شهر را دگرگون کرده است. سربازان آمریکایی در مراکز خرید، رستوران‌ها و خیابان‌ها به چشم می‌خورند و حتی در شبکه‌های اجتماعی محلی دیده می‌شوند؛ اما همه از این تغییر خوشحال نیستند. بسیاری از ساکنان این شهر که تاکنون از خط مستقیم درگیری دور بودند، نگرانند که شهرشان اکنون به یک «هدف راهبردی جدید» برای حماس، ایران یا حوثی‌ها تبدیل شده باشد. در فضای مجازی یکی نوشته است: «تا دیروز اینجا آرام بود؛ حالا ما وسط جنگ جهانی انداخته‌اند.» دیگری هشدار داده: «هرکس می‌تواند آپارتمان‌ش را سریع بفروشد؛ کریات گات دارد تبدیل به اوافاکیم می‌شود»، اشاره به شهری که ۷ اکتبر ۲۰۲۳ مورد حمله ناگهانی حماس قرار گرفت.

آینده نامعلوم میدان و دیپلماسی

همزمان با تحولات در کریات گات، در غزه هم مردم اتفاقات را دنبال می‌کنند. مردمی که در شرم‌الشیخ نماینده‌ای نداشتند و حالا باید منتظر روزی باشند که دوباره تحت قیمومیت بریتانیا، این بار به رهبری تونی بلر دربیانند، گیریم که با ظاهر و رنگ و لعابی جدید.

کریات گات امروز مرکز فرماندهی آتش بسی است که به گفته برنامه‌ریزان آمریکایی آینده غزه را رقم خواهد زد. باوجود حضور تجهیزات و نیروهای فراوان، کارکنان مرکز هنوز دقیقاً از نقش و وظایف خود مطمئن نیستند. تا پیش از ورود وزیر خارجه آمریکا مارکو رویو حتی ضرورتی نمی‌دیدند که پشت میزهایشان بنشینند؛ و تنها زمانی که خبر رسید او وارد سالن شده، دستور داده شد همه روی صندلی‌ها بنشینند تا نامایی از «مشغول به کار بودن» ایجاد شود. یکی از منابع گفته بود: «همه چیز آماده است اما برنامه‌ای وجود ندارد».

هنوز مشخص نیست چه کشورهایی حاضر خواهند شد نیروهای خود را به داخل غزه اعزام کنند و چه زمانی ساختار اداره جدید این منطقه شکل خواهد گرفت. مقام‌های آمریکایی می‌گویند اجرای طرح صلح زمان‌بر است و نیازمند پایبندی همه طرف‌ها به تعهداتشان. تا آن زمان، کریات گات به عنوان مرکز فرماندهی نظارت بر آتش بس و آینده غزه، در خط مقدم روندی قرار دارد که سرنوشتش بیش از هر چیزی به میدان جنگ و تصمیم بازیگران اصلی وابسته است.